

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-1-178

(Önaraştırma)

Karar Sayısı : 11-60/1568-559

Karar Tarihi : 07.12.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI

Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Dr. Murat ÇETİNKAYA,
Reşit GÜRPINAR, Prof. Dr. Metin TOPRAK

B. RAPORTÖRLER : İsmail Yücel ARDIÇ, Şamil PİŞMAF

C. BAŞVURAN : Gizlilik talebi bulunmaktadır.

D. HAKKINDA İNCELEME

- YAPILAN** : - Çolakoğlu Metalurji A.Ş. (Çolakoğlu)
Kemeraltı Cad. Karaköy Ticaret Merkezi No:24 K:6 Karaköy/İstanbul
- Diler Demir Çelik Endüstrisi ve Ticaret A.Ş. (Diler)
Tersane Cad. No:46-48 Diler Han Karaköy/İstanbul
- Ekinciler Demir ve Çelik A.Ş. (Ekinciler)
Ayazağa Yolu No:7 Giz 2000 Plaza K:3 Maslak/İstanbul
- Habaş Sınai Ve Tıbbi Gazlar İstihsal Endüstrisi A.Ş. (Habaş)
Soğanlık, Fuat Paşa Sok. No:26 Kartal/İstanbul
- İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi A.Ş. (İçdaş)
Güneşli Mah. Devekaldırımı Cad. No:21 Güneşli Bağcılar/İstanbul
- İzmir Demir Çelik Sanayi A.Ş. (İzdemir)
Şair Eşref Blv. No:23 35210 İzmir
- Kaptan Demir Çelik Endüstrisi ve Ticaret A.Ş. (Kaptan)
Fahrettin Kerim Gökay Cad. Bestekar Sadettin Kaynak Sok. No:2
Altunizade/İstanbul
- Kardemir Karabük Demir Çelik Fabrikaları A.Ş. (Kardemir)
Kardemir Demir Çelik Tesisleri Karabük
- Kroman Çelik Sanayii A.Ş. (Kroman)
Osmangazi Mah. Aşıroğlu Cad. No:175 Çayırova Gebze/Kocaeli

E. DOSYA KONUSU: Demir çelik üreticilerinin inşaatlarda kullanılan her ebat çubuğu üretmedikleri, bu yöntemle inşaat çubuğu fiyatlarını yüksek seviyelerde tuttukları iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Başvuruda, demir çelik üreticilerince inşaatlarda kullanılan her ebattaki inşaat çubuğunun üretilmediği, bu yolla söz konusu ürünün fiyatlarının yüksek tutulduğu iddia edilmektedir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 26.09.2011 tarih ve 6705 sayılı ile giren başvuru üzerine hazırlanan, 21.10.2011 tarih ve 2011-1-178/İİ-11-197-HHÜ sayılı İlk İnceleme Raporu, 27.10.2011 tarih ve 11-54 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un

11-60/1568-559

40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 29.11.2011 tarih ve 2011-1-178/ÖA-11-267.İYA sayılı Önaraştırma Raporu 05.12.2011 tarih ve REK.0.15.00.00-110/331 sayılı Başkanlık Önergesi ile 11-60 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; başvuru konusu iddiayı destekler nitelikte herhangi bir bulguya rastlanılmadığından, başvuruya konu teşebbüsler hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı görüşüne yer verilmiştir.

50 I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Çelik ürünlerini uzun ürünler, yassı ürünler ve vasıflı (kaliteli) ürünler olmak üzere, temelde üç gruba ayırmak mümkündür. Uzun ürünler grubunda inşaat demiri, filmaşın, çubuk, tel, köşebent ve profillerden oluşan ürünler yer almaktadır. Bu ürünler genelde inşaat ve yapı sektörleri tarafından tüketilmektedir. Yassı ürünler ise, özellikle otomotiv, beyaz eşya, gemi yapımı ve ambalaj sektörlerinin girdisi durumundadır. Vasıflı çelik de uzun ürünlerin bir alt sınıfı olarak değerlendirilebilmekle birlikte; kalitesi, kullanım amaçları ve üretim süreci bakımından uzun ve yassı ürünlerden ayrılmaktadır. Nitekim vasıflı çelik üretimi için gerekli olan teknik, teknolojik donanım ve know-how, uzun ve yassı mamul üretimi için gerekli olandan bir hayli farklıdır. Vasıflı çelik, ürünlerin kalite hatalarının ciddi sonuçlar doğurabileceği ve hassas parça kullanımını gerektiren, otomotiv sanayi, otomotiv yan sanayi, makine imalat sanayi, harp araç ve gereçleri sanayi, tarım araçları sanayi gibi sektörlerde kullanılmaktadır.

Uzun Demir Çelik Ürünleri

Dosya konusu iddialar uzun demir çelik ürünlerine ilişkindir. Bu ürünlerin üretiminde, öncelikle demir cevheri veya hurdadan üretilen sıvı çelik kalıplara dökülerek, kütük adı verilen ara ürünler elde edilmektedir. Bu ara ürünlerin haddelenmesi ile uzun ürünler elde edilmektedir. Uzun demir çelik ürünlerinin başlıca türlerine aşağıda yer verilmiştir:

70 Kütük: Külçe döküm, sürekli döküm veya sıcak haddeleme yolu ile elde edilen, bir kenarı 140 mm'den az olan, yarı mamul malzemeleridir.

Nervürlü İnşaat Demiri: 6 ila 50 mm. arası çaplarda üretilen nervürlü inşaat demirinin 6, 8 ve 10 mm. çapında olanları, kangal gibi 1000 kg. olarak sarılıp satılmakta, 10 mm'den daha büyük çaplı olanlar ise alıcı talebine göre 6 ila 15 metre arası uzunluklarda kesilmektedir. Üzeri sarmal şeklinde olan nervürlü inşaat demirinin düz inşaat demirinden farkı, betona daha iyi tutunmasıdır.

Düz İnşaat Demiri: 8 ila 50 mm. arası çaplarda üretilen bu çubukların boyları, talebe göre 6 ila 15 metre arasındadır.

Filmaşın (Kangal): 5.5 ila 16 mm. arası çaplarda üretilen filmaşınlar tel, tel kafes, tel hasır kaynaklı izgara, çivi ve elektrot üretiminde kullanılmaktadır.

80 Orta ve Ağır Profiller: Yüksekliği 80 mm. ve üstünde olan I, U, H vs. kesitli profiller, uzun kenarı 80 mm. ve üstünde olan eşitkenar ve çeşitkenar köşebentler ile yüksekliği 100 mm. ve üstünde olan maden direği profilleri ve benzerleridir.

Vasıflı Çelik: Farklı kesit, nitelik ve kalitelere sahip yüzlerce vasıflı çelik ürün çeşidi bulunmaktadır. Bu ürünlerin çoğu birbirleriyle ikame edilememektedir. Ancak bu önaraştırma kapsamında vasıflı çelik, ilgili ürün grubunda değerlendirilmediğinden, söz konusu ürünlerin ayrıntısına girmeye gerek görülmemiştir.

11-60/1568-559

Uzun demir çelik ürünlerine, özellikle talep ikamesi kısmen de arz ikamesi yönüyle bakıldığında, “kütük”, “nervürlü inşaat demiri”, “filmaşın” ve “profil” gibi alt pazarların bulunduğu görülmektedir. Ancak, başvurunun inşaat çubuklarına ilişkin olması ve ülkemizdeki teknik standartlar çerçevesinde, inşaatlarda büyük ölçüde nervürlü inşaat demiri kullanılması dikkate alınarak, bu dosya özelinde ilgili ürün pazarı “nervürlü inşaat demiri” olarak tespit edilmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Sektörde faaliyet gösteren üreticilerin hemen hemen tüm bölgelere satış yapabildikleri dikkate alınarak, önaraştırma kapsamında ilgili coğrafi pazar, “Türkiye” olarak belirlenmiştir.

I.2. Tespitler

Hakkında önaraştırma yapılan teşebbüslerden alınan konuya ilişkin yazılarda yer verilen hususlar aşağıdadır:

- İnşaat demiri 6 mm ile 50 mm arasında değişen ebatlarda üretilebilmektedir.

- Türkiye’de en yoğun olarak 8, 10, 12, 14, 16 ve 20 mm ebatlarında nervürlü inşaat demiri talep edilmektedir. Söz konusu ürünlere yönelik talep nedeniyle, Türkiye’de toplam inşaat demiri üretiminin yaklaşık olarak %70’ini bu ürünler oluşturmaktadır. 20 mm’den kalın kesitli çubuklara yönelik talep ise, genel olarak alışveriş merkezleri, yüksek binalar, yol ve köprü inşaatı gibi bazı özel projelerden gelmektedir. Bununla birlikte, ekonomik büyümeye paralel olarak, son dönemlerde bu tür projelerin artmasıyla birlikte, 20 mm üstü inşaat demiri talebi de yükselmiştir.

- Düz inşaat demirinin inşaatlarda kullanımı, özellikle 1999 depremi sonrasında yürürlüğe giren teknik mevzuatla kısıtlanmıştır. Bu nitelikteki çubuklar yalnızca bağlama amaçlı olarak kullanılmaktadır.

- Önaraştırmaya konu teşebbüslerden Kroman, Diler, Ekinciler, İzdemir, Habaş, İçdaş ve Kaptan’a ait üretim tesislerinde 8 mm-50 mm arası ebatlarda nervürlü inşaat demiri üretimi yapılabilmektedir. Çolakoğlu’na ait tesislerde üretim 10 mm-50 mm ebatları arasında gerçekleştirilebilirken, yalnızca Kardemir üretim tesislerinde 12 mm-40 mm arasında nervürlü inşaat demiri üretilebildiğini belirtmiştir.

- İnşaat demirinin farklı ebatların üretiminde, arz esnekliği, esas itibarıyla ilgili tesisin hangi amaçla tasarlandığına bağlıdır. Örneğin 8-50 mm arasında çubuk üretmek üzere tasarlanmış bir tesiste, söz konusu sınırlar içerisinde her ebatla üretim mümkündür. Modern tesislerde, özellikle yakın ebatlı ürünler arasındaki üretim geçişi, yalnızca birkaç saat içerisinde gerçekleştirilebilmektedir. Ebat farkının görece yüksek olduğu ürünlerde dahi, bu süre yine saatlerle ifade edilebilmektedir. Bu nedenle, genel olarak nervürlü inşaat demirinin farklı ebatlarının üretimine yönelik arz esnekliği yüksektir.

- Diğer uzun demir ürünleri (profil, köşebent, lama vb.) üretimi ile, inşaat demiri üretimi arasında geçiş yapabilmek için, ilave haddehane yatırımı gerekmektedir. Bu tür bir yatırım önemli bir maliyet doğurduğu gibi, yatırımın hayata geçiş süresi 24 ayı bulabilmektedir. Yatırım sonrasında dahi, aynı tesiste çubuk haddehanesinden örneğin profil haddehanesine geçiş bir ayı bulabilmektedir. Bu süreç içerisinde, üretimin önemli ölçüde sektöre uğrayacak olması nedeniyle, diğer uzun demir çelik ürünleri ile inşaat demiri üretimi arasındaki arzın esnek olmadığı değerlendirilmektedir.

- İlgili teşebbüsler tarafından, inşaat sektörünün talebi doğrultusunda, en fazla üretimi yapılan nervürlü inşaat demiri ebatları, sıralama teşebbüslere göre farklılık arz edebilmekle birlikte, genel olarak 12, 16, 14, 10, 20 ve 8 mm’dir.

I.3. Değerlendirme

Yukarıda yer verildiği üzere, önaraştırma konusu şikâyet başvurusu, uzun demir üreticisi teşebbüslerin inşaatlarda kullanılan her ebat çubuğu üretmedikleri, bu yöntemle inşaat çubuğu fiyatlarını yüksek seviyelerde tuttıkları iddiasını içermektedir. Bu durumda, teşebbüslerin kurulu kapasiteleri dikkate alındığında, hangi ebatlarda üretim kabiliyetine sahip oldukları ve fiilen hangi ebatlarda üretim gerçekleştirdikleri sorularına yanıt verilmesi önem kazanmaktadır. Esasen, yukarıda bu bilgilere kısmen yer verilmiş olsa da, Tablo 1'de, önaraştırmaya konu 9 teşebbüsün kurulu kapasiteleri ile son üç yılda en fazla üretimi gerçekleştirilen nervürlü inşaat demiri ebatları detaylı olarak bulunmaktadır:

Tablo 1: Teşebbüsler Tarafından 2009-2011 yılları içinde en fazla üretimi yapılan beş ürün

Teşebbüs	Ürün Gamı (Kurulu Kapasite)	Ebada Göre En Fazla Üretimi Yapılan 5 Ürün (mm)		
		2009	2010	2011**
Çolakoğlu*	10mm-50mm
Diler	8mm-50mm
Ekinciler	8mm-50mm
Habaş	8mm-50mm
İçdaş	8mm-50mm
İzdemir	8mm-50mm
Kaptan	8mm-50mm
Kardemir	12mm-40mm
Kroman	8mm-50mm

* İlgili teşebbüs tarafından 2009-2011 yılları arasında en fazla üretimi yapılan beş ürün, yıllar bakımında ayırım gözetilmeksizin bildirilmiştir.

** 2011 yılı ilk 9 veya 10 aylık üretim verilerine göre.

Tablo 1'in incelenmesinden görüleceği üzere, teşebbüslerin kurulu kapasiteleri çerçevesinde sahip oldukları ürün gamı, bir başka deyişle üretebilecekleri ürün çeşitleri, büyük ölçüde benzerlik gösterdiği gibi; 2009, 2010 ve 2011 yılları içinde en fazla üretimi gerçekleştirilen nervürlü inşaat çubuğu ebatlarının da -sıralamalar değişmekle birlikte- neredeyse aynı olduğu anlaşılmaktadır. Gerçekten de mevcut veriler ışığında, teşebbüsler tarafından 8, 10, 12, 14, 16 ve 20 mm olmak üzere toplam 6 farklı ebatla çubuğun hemen her dönem en yoğun olarak üretildiği, bunların arasında yalnızca Kardemir ve kısmen Çolakoğlu istisna olmak üzere 12 ve 16 mm ebatlarındaki çubuk üretiminin başı çektiği görülmektedir. Bunun yanında, dosya mevcudu bilgilere göre, Tablo 1'de sayılan ürünlerin ayrı ayrı üretim miktarları, her bir teşebbüs için farklılık arz edebilmekle birlikte, hiçbir teşebbüs için yıllık ... tonun altında bulunmazken, bu üretim miktarlarının her bir teşebbüsün ilgili yıllardaki toplam inşaat çubuğu üretimi içindeki paylarının da genel olarak ... ile ... arasında değiştiği anlaşılmaktadır.

Aşağıda Tablo 2'de ise, her bir teşebbüs tarafından 2009-2011 yılları içinde en fazla üretimi yapılan beş farklı ebattaki nervürlü inşaat demirinin, teşebbüslerin aynı yıllar içerisindeki toplam inşaat çubuğu üretimi içindeki paylarına yer verilmiştir:

11-60/1568-559

Tablo 2: 2009-2011 yılları içerisinde en fazla üretimi yapılan beş farklı ebat çubuğun, toplam inşaat çubukları üretimi içerisindeki payları

Teşebbüs	Yıllar itibarıyla ilk 5 ürünün toplam üretim miktarları (ton)			Yıllar itibarıyla toplam inşaat demiri üretim miktarı (ton)			İlk 5 ürünün toplam inşaat demiri üretimindeki payı (%)		
	2009	2010	2011**	2009	2010	2011**	2009	2010	2011**
Çolakoğlu*		221.017			308.662			71	
Diler	69	70	67
Ekinciler	81	72	74
Habaş	75	69	73
İçdaş	62	56	53
İzdemir	79	77	73
Kaptan	67	63	54
Kardemir	91	91	90
Kroman	84	73	72

* İlgili teşebbüs tarafından 2010.07-2011.10 dönemler arasındaki üretim bilgileri sunulmuştur.

** 2011 yılı ilk 9 veya 10 aylık üretim verilerine göre.

160 Tablo 2'deki verilere göre, ilgili teşebbüsler tarafından gönderilen yazılardan Türkiye inşaat sektörü tarafından en fazla talep edildiği anlaşılan 8, 10, 12, 14, 16 ve 20 mm ebatlarındaki çubukların üretiminin, teşebbüslerin toplam inşaat çubuğu üretimleri içerisindeki payları oldukça yüksektir. Nitekim tabloda yer verilmemekle birlikte, teşebbüsler tarafından en fazla üretimi gerçekleştirilen beş ürünün teşebbüslerin toplam inşaat demiri üretimi içerisindeki paylarının ağırlıklı ortalaması 2009, 2010 ve 2011 yılları içerisinde sırasıyla %74, %69 ve %66 düzeyindedir. Bu oran 8 ve 10 mm üretim kapasitesine sahip olmayan, dolayısıyla anılan dönemde en fazla 14, 12, 16 ve 20 mm ebatlarında üretim gerçekleştiren Kardemir'de %90'ın üzerindedir. Bu durum şikâyet başvurusunda iddia edilenin aksine, teşebbüslerin üretim kararlarının piyasa talebi tarafından şekillendirildiğini ortaya koyar niteliktedir.

170 Tablolardan çıkan bir başka sonuç ise, yıllar itibarıyla ilk beş ürünün toplam üretim içerisindeki payının düşmekte olduğudur. Bu sonucun olası bir nedeninin, inşaat demirinin belirli ebatlarında yaşanan arz fazlalığı nedeniyle, teşebbüslerin üretimlerinin giderek artan bir kısmını farklı ebatlarda çubukların üretimine kaydırmaları olduğu değerlendirilmektedir. Nitekim teşebbüslerin tamamı, kurulu kapasitelerinin el verdiği ebat aralığındaki her ebatta üretim yapılabildiğini belirtirken; Habaş, İçdaş, İzdemir ve Kroman tarafından gönderilen yazılarda, üretimde çeşitliliğin önemine dikkat çekilerek, piyasa talebini karşılayabilmek ve riski dağıtabilmek bakımından her ebatta üretim yapma gereği vurgulanmıştır.

180 Diğer yandan, Türkiye'nin Ocak-Temmuz 2010 dönemine göre, Ocak-Temmuz 2011 döneminde ham çelik üretimini %21 nispetinde artırarak, dünyada üretimini en fazla arttıran ülke konumunda olduğu; yine benzer şekilde, sayılan teşebbüslerin genel olarak inşaat demiri üretimini arttırdıkları dosya mevcudu bilgiler arasındadır.

Bu hususların yanında, Kurulumuzun, uzun demir çelik ürünleri pazarına yönelik olarak yürütülen bir önaraştırma sonucunda aldığı 14.07.2011 tarihli kararında ulaşılan bulgulara da değinmekte fayda görülmektedir. Uzun demir çelik üreticilerinin aralarında anlaşmak ve arzı kısmak yoluyla demir fiyatlarını artırdığına yönelik iddiaların değerlendirildiği kararda özetle:

11-60/1568-559

- Ekim 2006 ile Mayıs 2011 arasındaki dönemde Türkiye uzun demir-çelik piyasasında gerçekleşen fiyatlar ile aynı dönemdeki dünya fiyatları karşılaştırıldığında, incelenen teşebbüslerin nervürlü inşaat demiri için uyguladığı fiyatların, dünya fiyatlarıyla büyük ölçüde paralellik gösterdiği,

190 - Başta hurda olmak üzere hammadde fiyatları, enerji birim fiyatları, döviz kurları ve üretim teknolojisi gibi maliyet unsurlarının benzerliğinin, uzun demir-çelik üretiminin yaklaşık yarısının ihracata konu olmasının ve bunlara bağlı olarak Türkiye demir-çelik sektörünün dünya piyasalarına büyük ölçüde entegre olmasının bu paralelliğin ardındaki ana sebepler olarak değerlendirildiği,

- Uzun demir çelik ürünlerinde yurtiçinde önemli oranda arz fazlalığı bulunduğu ve sektörün neredeyse üretiminin yarısını ihraç ettiği,

- Arzın kısıtlandığı iddialarına yönelik incelemelerde ise, teşebbüslerin üretimlerinde radikal ve açıklanamayan bir azalış ve buna karşılık stok miktarlarında radikal bir artış olmadığı,

200 - Uzun demir-çelik piyasasına son dönemde yeni firmaların girmesinin yanı sıra, mevcut firmaların kapasite ve üretimlerini arttırması; piyasada önemli fiyat dalgalanmaları olması ve pazarda ürün ve satış koşullarının standartlaşmasına yönelik uygulamaların bulunmaması hususlarının teşebbüsler arasında rekabeti sınırlayıcı bir anlaşmanın varlığı ihtimalini azalttığı tespitlerine yer vermiştir.

Netice itibarıyla, dosya mevcudu tespitler ve yakın tarihte tamamlanan önaraştırma sonucunda alınan karar dikkate alınarak, hakkında önaraştırma yapılan teşebbüslere yönelik soruşturma açılmasına gerek olmadığı kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

210 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikâyetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.